

Чарівний штурвал

Лариса Письменна

Живе собі у Великому Місті над Дніпром-Славутою хлопчик Славко. Велике Місто старе-старовинне, та воно рік у рік молодіє, бо зводиться в ньому чимраз більше нових будинків,— росте Велике Місто. І Славко росте: за рік і до школи піде.

Має Славко знайомого шкіпера — доброго друга. Плаває шкіпер на старенькому катері, та й сам уже старенький. Давно не їздить у далекі рейси по Дніпрі, а возить собі людей з берега на берег. Дехто, посміючись, називає катер старою калошею, і шкіпер тоді ой як ображається! Він любить свій катер, сам лагодить, фарбує, визолочує великими літерами гарне ім'я катера "Чайка".

Славко ніколи не зве катер старою калошею: він називає його тільки "Чайкою", а шкіпера — тільки Капітаном.

— Ага, а мене Капітан завжди катає на "Чайці", скільки схочу! — хвалиться Славко в дитсадку.

— Чого ж тільки тебе? — питає Марія Степанівна.— А всіх нас хіба ні?

Бо Старий Капітан завжди привітно зустрічає дитвору з Марією Степанівною:

— О, дитячий садок у гості завітав! Ну, сідайте, сідайте, покатаю!

І перевозить з берега на берег стільки, скільки діти просять.

Та все одно не комусь, а Славкові Капітан — найкращий друг! Славко завжди всім так каже...

Якось погожої літньої днини надумав Славко сам один побігти проїхатися на катері. Забрала його з дитсадка бабуся того дня раніше, вийшов він з будинку в двір — та нишком гайда до Дніпра.

— Біда, хлопче,— сказав йому Старий Капітан.— Зламався на катері штурвал. Треба нового ставити, а мені кажуть, що пора, кажуть, оцю стару калошу на брухт списувати, та й тобі вже, мені себто, час на пенсію. Ти чув таке? Оце й стережу "Чайку", щоб на брухт не завезли... Та боюся, що ми з нею обоє відплавались.

"Ой, а хто ж мене через Дніпро возитиме? — злякався Славко.— Хіба буде на новому катері такий капітан? Може, буде сердитий та вредний... Хіба вредний кататиме?"

Поглянув Славко на Дніпро. По ньому лебедями пароплави пливуть, снують катери, мчать швидкі комети на підводних крилах, моторні човни хвилю бурунють. Тільки бідна "Чайка" стоїть на приколі, й журиться нею Старий Капітан. І так стало йому шкода Капітана!..

Пішов Славко понад берегом. Аж бачить — ціла гора залізяччя: там і заіржавлені старі якорі, і старі мотори, і всякі колеса — великі й маленькі, і ще якісь усякі залізяки, хтозна, як вони й називаються. А двоє дядьків у смугастих тільняшках усе оте на машину викидають.

— А нащо ви оце збираєте? — питає Славко.

— Збираємо старе, щоб стало нове,— відказує один дядько, котрий добріший.

— А як воно нове стане?

— А так: повкидають його в таку піч, там усе старе залізаччя від вогню розплавиться, а далі з нього новенькі мотори, якорі та все, що треба, пороблять. Зрозумів?

— Ага...

— Біжи-но собі геть, не заважай,— каже другий дядько, котрий сердитіший.

Одійшов Славко. Аж тут з-під старого розлапого якоря викотилось якесь мале коліща. Славко далі рушив — коліща за ним.

— Можна мені це коліща собі взяти? — гукає Славко.

— Та бери, не шкода,— засміявся дядько, котрий добріший.

— Ану відійди! Ще під машину вскочиш,— кричить дядько, котрий сердитіший.

Славко за коліща та втік собі. Машина з дядьками повезла старе залізя, щоб з нього нове робити. А Славко надумав своє коліща почистити, щоб і воно стало новіше.

Ледве тернув піском — коліща заблищало ясным блиском і почало рости, рости — немов живе. Аж Славкові страшно стало. А воно як задзвенить срібним голосом:

— Спасибі, хлопчику, що порятував мене. Я — чарівний штурвал. Як візьмеш мене до рук — куди тільки глянеш, туди й поїдеш. Бо ти мій тепер господар!

— А на чому їхати? — питає Славко.

— На чому схочеш.

— І на "Чайці" можна?

— Ще й як! — сміється-видзвонює чарівний штурвал.

Славко за штурвал та бігом до "Чайки".

— О! Це ти мені штурвал прикотив? — зрадів Старий Капітан.

— Вам,— каже Славко.— Я вам його... позичу.

— Гм...— Капітан зсунув кашкета на брови.— Що ж, давай хоч позичений.

А чарівний штурвал блиснув, крутнувся і сам на місце став. Так прийшовся, ніби для "Чайки" зроблений.

— Порядок! — каже Старий Капітан.— Сідай, хлопче поїхали.

Взявся Капітан за штурвал, щоб катер од берега завернути, але... Не слухається штурвал Капітанових рук, хоч ти плач! Він і так, він і сяк налягає, а штурвал — мов приріс.

— Чи ти ба! — здивувався старий і витер піт з лоба рукавом.— Такий гарний штурвал, а якийсь негодящий. Та що за причина?!

— Дайте мені потримати!

Стернувати Славко, правда, не вмів, таж цей штурвал — чарівний! А може...

— Ну спробуй,— посміхнувся Капітан.

Підступив Славко до штурвала, руки на нього поклав. Задзвенів штурвал срібним голосом:

— Слухаю, мій господарю! Повезу тебе, куди тільки твоє око гляне.

А Славкове чорне око на "Комету" дивиться. Рвонув катер навздогін за "Кометою",

наздогнав, перегнав, ще й навколо кілька разів об'їхав, аж райдуга в бризках засяяла.

— Ох!..— скрикнув Старий Капітан.— Легше, хлопче, "Чайку" вграєш.

— Не вграю! — кричить Славко. А сам уже на берег, де пляж, поглядає. Там бульдозер пісок своїм ножем вирівнює.

Катер до берега, а там — рраз! Як плигоне на берег. Вискочив з води та за бульдозером. Де бульдозер вирівняв пляж, катер геть розвихрив пісок, широку канаву вирив. Вискочив з кабіни бульдозерист, сердитий, аж червоний: свариться, руками махає. Стукнувся катер в бульдозер, перекинув його.

— Годі, годі,— просить Старий Капітан, а сам за серце хапається.— Та що ж це діється?

А Славко сміється і дивиться вгору. Реактивний літак високе небо кучерявою смугою білить. Зринув катер угору — за літаком подався. Тут вже й Славко злякався, захлипав.

— Ой мамо... боюся...— від літака відвернувся. Зупинився катер, над землею повис.

— Та спускайся ж на землю, шибенику! — гримнув Старий Капітан.

Зиркнув Славко вниз, рвонув і катер донизу. По землі синьою крицею рейки блищать, ними поїзд метро їде. Катер — шусть! — і помчав рейками поїзд наздоганяти. Мчить мостом через Дніпро, от-от наздожене. Поїзд до тунелю сховався, а назустріч — другий поїзд. Ойкнув водій, зупинив електровоз: щось таке дивне назустріч біжить, зараз аварія буде... Славко очі заплющив. Зупинилися саме на станції "Дніпро".

Стоїть катер на рейках, стоїть поїзд. Людей назбігалось! Крику! Галасу! Де ж таке видано, щоб старий катер по рейках бігав?

— Лихо моє,— сказав Старий Капітан.— І де це ти такий шалений штурвал узяв?

— Він не шалений... він чарівний...— мимрить Славко, а сам очі боїться розплющити, щоб знову кудись не гайнути.

Тим часом бригада "Техдопомоги" наспіла — катер з рейок стягнути намагається. Та де — і з місця не зрушить! Міліціонер прибіг, у свисток засюрючав:

— Громадянине! Киньте порушувати, бо я вас заарештую!

А що Капітан винен?

— Дядю Капітане,— хлипає Славко,— я вам подарую назавжди цей штурвал. Нехай він вам буде, а я більше не хочу.

— А що я з ним, таким неслухняним, робитиму?

— Він вас послухає, він же чарівний. Поїдете туди, куди ваше око гляне.

— Гм... хто його знає... Ану, відступися!

Відступився Славко від штурвала, а очей не розплющує. Взявся за штурвал Старий Капітан, глянув на воду... Вмить знявся катер з рейок і поплив по Дніпрі. Рівно поплив, нікого з курсу не збиває, людей не лякає, бешкету не чинить. Бо до розумних рук і до розумних очей потрапив штурвал.

— Розплющуй очі, хлопче,— сміється Старий Капітан.— Тепер вже не бійся!

А далі все добре пішло. Стала "Чайка" найпрудкішим і найкращим катером на весь Дніпро. Ніхто вже не називає її старою калошею, а тільки гордим ім'ям — "Чайка".

І Славко наш утямив, що й до чого.